

منالات فقہیہ (۶)

بررسی گسترده فقہ

قمار، قیادت، قیافہ، کھانت، مدح من لا یشحق المدح،
نجش، نمیمہ، نوح بہ باطل، ہجاء المؤمن،
ہجرو بیع مصحف

تقریرات دہلی خارج فقہ

حضرت آیت اللہ

سید محمد رضا مدنی طباطبائی نژادی دست بردار

تقریر متن: عبداللہ امیر خانی

استخراج منابع و روایات: جواد احمدی

سرشناسه

مدرسی طباطبایی یزدی، سید محمدرضا

عنوان و نام پدیدآور:	بررسی گسترده‌ی فقهی: قمار، قیادت، قیافه، کهانت و ... / تقریرات دروس خارج فقه سید محمدرضا مدرسی طباطبایی یزدی؛ تقریر متن: عبدالله امیرخانی؛ استخراج منابع و روایات: جواد احمدی
مشخصات نشر:	قم: دارالتفسیر، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری:	۵۷۶ ص / رقعی.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۵۳۵-۲۷۸-۸
قیمت:	۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه
موضوع:	فقه جعفری - مکاسب محرمه
موضوع:	فقه جعفری -- قرن ۱۴
زبان اضافه:	امیرخانی، عبدالله، ۱۳۵۴ -
زبان اضافه:	احمدی، جواد، ۱۳۶۲ -
رده‌بندی کنگره:	BP/۱۵۹/۱۳۹۲۸/۴۰۴
رده‌بندی دیوبند:	۳۱۲/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی:	۳۲۴۴۵

شناسنامه

- عنوان / بررسی گسترده‌ی فقهی قمار، قیادت، قیافه / قیمت: مباح من لایستحق المدح، نجش، نمیمه، نوح به باطل، هجاء المؤمن، هجر و بیع مصحف
- تقریرات دروس خارج فقه حضرت آیت الله سید محمدرضا مدرسی طباطبایی یزدی دسرسرته
- تقریر متن / عبدالله امیرخانی
- استخراج منابع و روایات/ جواد احمدی
- ناشر / دارالتفسیر (قم، مخ معلم، میدان روح الله - تلفن: ۰۲۵۳۷۷۴۴۲۱۲)
- نوبت چاپ / اول - تابستان ۱۳۹۲
- چاپ‌خانه / اسوه - قم
- قطع / رقعی
- شمارگان / ۱۰۰۰ جلد
- قیمت / ۲۰۰۰۰۰ ریال
- شابک - ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۵-۲۷۸-۸

دفتر مرکز پخش / قم - خ شهدا، کوچه ۳۷، فرعی پنجم، پلاک ۱۲۶
تلفن / ۰۲۵۳ ۷۸۳۱۳۴۴ - ۰۹۱۹ ۶۶۵ ۴۰۸۱

www.qommpth.ir
Partoethaqalain@yahoo.com

فهرست مطالب

پیش‌گفتار ۱۹

قمار

اقسام قمار ۲۴

معانی مختلف قمار ۲۶

قسم اول: لعب به آلات قمار با رهن ۳۷

روایات دال بر حرمت قسم اول ۳۹

۱. صحیحی زیاد بن عیسی ۳۹

۲. روایت عبد الحمید بن سعید ۴۲

۳. روایت الحسن بن علی الوشاء ۴۳

۴. روایت جابر ۴۴

۵. صحیحی مُعمر بن حَئاد ۴۶

۶. صحیحی محمد بن مُسلم ۴۸

۷. روایت السَّکونی ۵۰

۸. روایت إسحاق بن عمار..... ۵۱
۹. روایت اسباط بن سالم..... ۵۲
۱۰. روایت محمد بن علی..... ۵۳
۱۱. مرسله‌ی العیاشی..... ۵۳
۱۲. مرسله‌ی دیگر العیاشی..... ۵۴
۱۳. روایت یاسر الخادم..... ۵۴
۱۴. مرفوعه‌ی دیگری در تفسیر العیاشی..... ۵۶
۱۵. مرسله‌ی محمد بن عیسی..... ۵۶
۱۶. روایت زید الشَّحَّام..... ۵۷
۱۷. روایت ابی الجارود..... ۵۷
۱۸. روایت الضَّحَّل..... ۵۹
- عدم تواتر اخبار ثان در حرمت قسم اول..... ۵۹
- تحقیق جامعی درباره‌ی واژه‌ی «میسر»..... ۶۰
- توضیحی در مورد قمار به اُزلام و اُداس..... ۶۵
- آیا میسر در آیه‌ی شریفه بر نفس جزور اطلاق شده یا اصراف آن فعل است؟..... ۷۶
- بحث نهایی در مورد «میسر» در آیه‌ی شریفه..... ۸۱
- قسم دوم: لعب به آلات قمار بدون رهن..... ۸۳**
- دلیل شیخ رحمته بر جواز قسم دوم..... ۸۴
- بیان شیخ رحمته در انصراف ادله‌ی حرمت قمار به لعب با رهن (در صورت اطلاق قمار بر اعم)..... ۸۴
- اشکال بعضی بر ادعای انصراف شیخ رحمته..... ۸۵
- نقد این اشکال..... ۸۶
- ادله‌ی حرمت قسم دوم..... ۸۶

۱. روایت تحف العقول..... ۸۹
- مناقشه در استدلال به روایت تحف العقول.....؟ ۹۰
۲. روایت ابی الجارود..... ۹۱
- نقد استدلال شیخ رحمته الله به روایت ابی الجارود..... ۹۴
- نظر امام رحمته الله بر استعمال میسر در سه معنای قمار، آلت قمار و رهن... ۹۶
- نقد کلام مرحوم امام رحمته الله..... ۹۷
- مؤیدات شیخ رحمته الله بر حرمت لعب به آلات قمار بدون رهن..... ۹۹
۱. روایت عبدالله بن علی..... ۹۹
۲. روایت الفضیل بن یسار..... ۱۰۱
۳. مؤتقی رزاقی..... ۱۰۲
۴. روایت سعید بن المختار..... ۱۰۴
- آیا بازی شطرنج بدون رهن در همان صدور روایات شیوع داشته است؟..... ۱۰۶
- بیان امام رحمته الله در ناظر بودن روایات من از شطرنج به فتاوی بعض عامه
در جواز لعب بدون رهن..... ۱۱۱
- بررسی کلام مرحوم امام رحمته الله..... ۱۱۳
- در روایات شطرنج و نرد، لعب مع الرهن مراد است یا مطلقاً؟..... ۱۱۹
- کلمات قدما در مورد لعب به شطرنج..... ۱۲۲
- مروری دیگر بر روایات برای نتیجه گیری نهایی حکم لعب بدون رهن..... ۱۲۶
- روایات باب ۱۰۲ از ابواب ما یکتسب به..... ۱۲۶
- روایات باب ۱۰۳ از ابواب ما یکتسب به..... ۱۳۵
- بررسی سند صاحب وسائل تا ابن ادریس حلی رحمته الله..... ۱۴۰
- بررسی سند ابن ادریس به جامع بزنطی..... ۱۴۷
- نتیجه‌ی کلام در خصوص حکم لعب شطرنج بدون رهن..... ۱۵۱

- ۱۵۱ حکم لعب به سایر آلات قمار بدون رهن
- ۱۵۱ آیا حکم مذکور شطرنج را می‌توان به سایر آلات قمار تسری داد؟.....
- آیا امکان خروج شطرنج، نرد و ... از آلات قمار وجود دارد تا لعب به آن بدون رهن جایز باشد؟.....
- ۱۵۳
- ۱۵۴ **قسم سوم: لعب به غیر آلات قمار با رهن**.....
- ۱۵۵ ادله‌ی حرمت قسم سوم
- ۱۵۵ - روایت العلاء بن سیابة.....
- ۱۵۸ - روایت دیگری از العلاء بن سیابة.....
- ۱۵۹ - روایت یاسر الخادم.....
- ۱۶۰ - صحیحی معمر بن خلفاد.....
- ۱۶۱ - مختاری ابن ابراهیم بن عنبسة.....
- ۱۶۳ کلام صاحب جواهر رحمته الله در حرمت همراهی در لعب به غیر آلات قمار.....
- ۱۶۶ اشکال شیخ انصاری رحمته الله بر کلام صاحب جواهر رحمته الله.....
- استفاده‌ی شیخ رحمته الله از صحیحی محمد بن قیس، هم به نفع صاحب جواهر و هم علیه ایشان.....
- ۱۷۲
- ۱۷۴ تأملی بر فرمایشات صاحب جواهر رحمته الله.....
- ۱۷۶ نقضی دیگر بر کلام صاحب جواهر رحمته الله.....
- نقد سید خوبی رحمته الله بر استدلال به صحیحی محمد بن قیس به نفع صاحب جواهر رحمته الله.....
- ۱۷۷
- ۱۷۹ نقد کلام سید خوبی رحمته الله.....
- ۱۸۳ خلاصه‌ی مناقشه در کلام سید خوبی رحمته الله.....
- ۱۸۴ کلام مرحوم امام رحمته الله درباره‌ی صحیحی محمد بن قیس.....
- ۱۸۶ نقد کلام مرحوم امام رحمته الله.....

- تأملی دیگر در صحیحی معمر بن خلاد برای اثبات حرمت تکلیفی
 ۱۸۶.....مراهنه بر لعب به غیر آلات قمار
- ۱۸۹.....حرمت وضعی مراهنه‌ی در لعب به غیر آلات قمار
- ۱۹۰.....عدم حرمت مراهنه در لعبی که قمار بر آن صدق نمی‌کند
- ۱۹۳.....کلام نهایی در مورد صحیحی محمد بن قیس
- ۱۹۵.....خلاصه‌ی نظر مختار در مورد حکم لعب در سه فرض سابق (الف، ب و ج)
- ۱۹۶.....قسم چهارم: مغالبه‌ی به غیر آلات قمار بدون رهن
- ۱۹۸.....ادله‌ی حرمت قسم چهارم و مناقشه در آن
- ۱۹۸.....۱. جماع
- ۱۹۸.....۲. صدق سوار قمار بر آن
- ۱۹۹.....۳. مصداق لوبی
- ۲۰۲.....۴. روایات مشتمل بر: «سَبَّوْا لِمَنْ خُفَّ أَوْ خَافِرٍ أَوْ نَصَلٍ»
- آیا از صحیحی ابن البختری می‌توان استفاده‌ی جواز رهان در ادوات
 جنگی امروزی کرد؟ ۲۰۶
- مرور روایات کتاب سب و رمایه برای استنباط مالک چهار رهن در
 بعضی مسابقات ۲۰۹
- روایت غیاث بن ابراهیم ۲۰۹
- روایت طلحة بن زید ۲۱۰
- صحیحی حفص بن البختری ۲۱۳
- روایت ابی بصیر ۲۱۴
- مرفوعی عبدالله بن الْمُغْبِرَةِ ۲۱۵
- مرسله‌ی صدوق ۲۱۶
- روایت طلحة بن زید ۲۱۷

- ۲۱۸ - مرفوعه‌ی عبد الله بن المغیره.....
- ۲۱۹ - حسنه‌ی کالصحیحه‌ی حفص بن البختری.....
- ۲۱۹ - نتیجه گیری از روایات کتاب سبق و رمایه.....
- ۲۲۰ - تأملی دوباره در روایات «لَا سَبَقَ إِلَّا فِي خُفٍّ أَوْ حَافِرٍ أَوْ تَصَلٍّ».....
- ۲۲۴ - حکم مغالبه با جعل شخص ثالث.....

قیادت

- ۲۲۷ - تعریف قیادت.....
- ۲۲۸ - ادله‌ی شیخیه بر حرمت قیادت.....
- ۲۲۸ - ۱. روایتی که مستوصلة را لعن می‌کند.....
- ۲۲۹ - ۲. روایت عبدالله بن سنان.....
- ۲۳۴ - ادله‌ی مختار بر اثبات حرمت قیادت.....
- ۲۳۴ - ۱. مصداق تشویق بر حرام.....
- ۲۳۵ - ۲. اجماع.....

قیافه

- ۲۴۲ - تعریف قیافه.....
- ۲۴۳ - ادله‌ی حرمت قیافه.....
- ۲۴۳ - ۱. اجماع و لاخلاف.....
- ۲۴۳ - ۲. صحیحه‌ی محمد بن قیس.....
- ۲۴۴ - ۳. روایت اُبی بصیر.....
- ۲۴۹ - ۴. روایت نبوی ﷺ.....

۵. روایتی از عامه در شرح نهج البلاغه‌ی ابن ابی الحدید..... ۲۵۰
۶. روایتی از امیرالمؤمنین علیه السلام در جمعریات..... ۲۵۱
- نتیجه‌ی کلام در حرمت قیافه..... ۲۵۲
- استفاده‌ی جواز قیافه از کلمات فقهاء..... ۲۵۳
- حکم تشخیص نسب با D.N.A..... ۲۵۶
- سخنی درباره‌ی نسبت دادن حکم به قیافه به رسول اکرم صلی الله علیه و آله..... ۲۶۰

کهنات

- مادام «کهن» در کتب لغت..... ۲۶۹
- تعریف کاهن در کلمات فقهاء..... ۲۷۲
- تعریف کاهن در روایات..... ۲۷۴
- ادله‌ی حرمت کهنات..... ۲۸۳
- الف: ارتباط رفاقتی با شیاطین و عدم استعاذه از آنان..... ۲۸۳
- ب: روایات دال بر حرمت کهنات..... ۲۸۴
۱. روایت ابی سعید..... ۲۸۴
۲. روایت ابی بصیر..... ۲۸۵
۳. روایت نصر بن قابوس..... ۲۸۶
۴. عبارتی در نهج البلاغه..... ۲۸۸
۵. روایت ابی خالد الکابلی..... ۲۸۹
۶. روایت سکونی..... ۲۹۰
۷. روایت فقه الرضا علیه السلام..... ۲۹۱
- نتیجه گیری نهایی در حکم به حرمت کهنات..... ۲۹۲
- حکم رجوع به کاهن..... ۲۹۳

- ادله‌ی حرمت رجوع به کاهن ۲۹۳
۱. روایت هیثم ۲۹۳
۲. رجوع به کاهن مصداق تشویق بر حرام ۲۹۶
- آیا ترتیب اثر به خبر کاهن جایز است؟ ۲۹۶
- حکم رجوع به مخبر از غیب بدون ارتباط با شیاطین ۲۹۸
- تمایل شیخ رحمته به حرمت مطلق اخبار از غیب و حرمت رفتن نزد وی ۲۹۸
- نقد کلام شیخ رحمته ۳۰۰
- نظر مختار در حکم اخبار از غیب به غیر کهانت و حکم رجوع به او .. ۳۰۱

مدح من لا یتحق المدح

- حکم مدح غیر مستحق مدح یا مستحق ذم ۳۰۷
- ادله‌ی حرمت مدح من لا یتحق المدح أو یتحق الذم ۳۰۹
۱. عقل ۳۰۹
- نقد ۳۰۹
۲. کتاب ۳۰۹
- نقد ۳۱۰
۳. استدلال به روایات ۳۱۱
- روایت ابی هریره و عبدالله بن عباس ۳۱۱
- نقد دلالت روایت ۳۱۲
- حدیث مناهی ۳۱۲
- آیا مدح به جهت دفع شرّ واجب است؟ ۳۱۷
- نکنه‌ی اخلاقی پیرامون مدح بی جا ۳۱۸

نجش

- روایات مربوط به حرمت نجش ۳۳۳
۱. روایت عبدالله بن سنان ۳۳۳
۲. روایت معانی الأخبار ۳۳۶
- ادلّه‌ی دیگری بر حرمت نجش ۳۳۷

نمیمه

- استدلال شیخ رحمته الله بر کبیره بودن نمیمه ۳۴۵
- نقد استدلال شیخ رحمته الله ۳۴۵
- استدلال دیگری بر کبیره بودن نمیمه ۳۴۸
- نقد این استدلال ۳۴۹
- روایات دالّ بر حرمت نمیمه ۳۵۰
- صحیحی عبدالله بن سنان ۳۵۰
- روایت محمد بن قیس ۳۵۱
- روایت ابو هریره و عبدالله بن عباس ۳۵۲
- جواز یا وجوب تمامی در بعضی موارد ۳۵۴

نوح به باطل

- اقوال در حکم نوح ۳۶۲
- روایات مربوط به نیاحت ۳۶۶
- دسته‌ی اوّل: (روایات دالّ بر حرمت نیاحت) ۳۶۶
- روایت عمران الزعفرانی ۳۶۶

- ۲۶۹ - روایت صدوق در الخصال.....
- ۲۷۱ - حدیث مناهی.....
- ۲۷۲ - دسته‌ی دوم: (روایات دالّ بر کراهت نوح).....
- ۲۷۳ - صحیح‌ی علی بن جعفر.....
- ۲۷۴ - روایت علی بن جعفر.....
- ۲۷۴ - دسته‌ی سوم: (روایات اجر نائحه).....
- ۲۷۵ - موثقی سماعة.....
- ۲۷۶ - دسته‌ی چهارم: (روایات عدم جواز مشارطه در اجرت نیاحت).....
- ۲۷۶ - روایتی حنان بن سدید.....
- ۲۸۰ - دسته‌ی پنجم: (روایات جواز نیاحت).....
- ۲۸۰ - صحیح‌ی یونس بن قریب.....
- ۲۸۲ - صحیح‌ی ابی حمزه‌ی ثمالی.....
- ۲۸۳ - دسته‌ی ششم: (روایات جواز اجرت نیاحت).....
- ۲۸۴ - صحیح‌ی ابی بصیر.....
- ۲۸۵ - مرسل‌ی صدوق.....
- ۲۸۵ - دسته‌ی هفتم: (روایات جواز نیاحت مشروط به صدق و عدم هجر).....
- ۲۸۵ - روایت مرحوم صدوق.....
- ۲۸۶ - روایت خدیجه بنت عمر بن علی بن الحسین.....
- ۲۸۷ - نتیجه‌گیری از روایات مربوط به نیاحت.....

هجاء المؤمن

۴۰۰ ادله‌ی حرمت هجاء مؤمن

۴۰۱ هجاء مصداق غیر قابل تفکک، اهانت

آیا حرمت هجاء شامل مؤمن فاسق می‌شود؟..... ۴۱۳

جواز هجاء غیر مؤمن و مبتدع ۴۱۴

آیا هجاء مبتدع به معایب غیر موجود (غیر واقعی) جایز است؟ ۴۱۶

هَجْر

روایات دال بر حرمت فحش، بداء و هجر ۴۲۷

- صحیح‌های ابی عبیده الحذاء ۴۲۷

- روایت سلیم بن قیس ۴۲۹

- روایت سماعة ۴۳۲

- صحیح‌های ابی بصیر ۴۳۴

- روایت بلال ۴۳۵

- روایت الحسن الصقلی ۴۳۶

- وصیت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به حضرت علی رضی الله عنه ۴۳۷

- موثقی سماعة ۴۳۸

- صحیح‌های زرارة ۴۳۸

- موثقی ابی بصیر ۴۳۹

آیا هجر کافر جایز است؟..... ۴۴۰

آیا هجر متجاهر به فسق جایز است؟..... ۴۴۵

حکم فحش انشائی ۴۴۹

بیع مصحف

حرمت بیع مصحف ۴۵۷

روایت دال بر حرمت بیع مصحف ۴۵۹

۱. روایت عبدالرحمان بن سیابة ۴۵۹
۲. موثقی سماعة ۴۶۱
۳. مرسله ی عثمان به عیسی ۴۶۲
۴. مضمهری عبدالله بن سلیمان ۴۶۳
۵. روایت جراح المدائنی ۴۶۳
۶. روایت سماعة بن مهران ۴۶۴
- روایات دالّ بر جواز بیع قرآن ۴۶۸
۱. موثقی روح بن عبدالرحیم ۴۶۸
۲. روایت عبّسه الوراق ۴۷۱
۳. صحیحی ابی بصیر ۴۷۲
- حمل بر کتابت تسامی جمع بین دو دسته روایات ۴۷۳
- جمع مرحوم شیخ دو دسته روایات ۴۷۵
- وجوه دلالت موثقی روح بن عبدالرحیم بر جواز بیع مصحف در کلام شیخ ۴۷۶
- روایات دالّ بر جواز پرداخت اجرت بر کتابت قرآن ۴۷۷
- موثقی روح بن عبدالرحیم ۴۷۷
- صحیحی علی بن جعفر ۴۷۸
- صحیحی دیگر علی بن جعفر ۴۷۸
- صحیحی در جامع بزندی به نقل جناب ابن ادریس ۴۷۹
- روایت عبدالرحمن بن ابی عبدالله ۴۷۹
- ادامه ی کلام در جمع شیخ بین دو دسته روایات ۴۸۱
- نقد وجه جمع شیخ ۴۸۳
- نقد کلام شیخ در وجوه دلالت موثقی روح بن عبدالرحیم بر جواز بیع مصحف ۴۸۴

- وجه اعتباری شیخ رحمته الله علیه بر اثبات جواز بیع مصحف ۴۸۶
- نقد کلام شیخ رحمته الله علیه ۴۸۹
- خلاصه‌ی نظر مختار در بیع مصحف ۴۹۲
- بنا بر حرمت بیع مصحف، آیا معامله باطل است؟ ۴۹۵
- حکم بیع مصحف به کافر ۴۹۸
- ادله‌ی حرمت بیع مصحف به کافر ۵۰۰
۱. فحوای عدم جواز بیع عبد مسلم به کافر ۵۰۰
۲. روایت معروف «الاسلام یعلو و لایعلی علیه» ۵۰۰
- ادله‌ی عدم جواز بیع عبد مسلم به کافر ۵۰۰
۱. آیه‌ی شریفه «رَلْنُ یَجْعَلُ اللّهُ لِلْکَافِرِینَ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ سَبِیْلًا» ۵۰۰
۲. روایت حدیثی ۵۰۷
۳. روایت معروف «الاسلام یعلو و لایعلی علیه» ۵۱۱
- قرائنی بر اراده‌ی اطلاق در «الاسلام یعلو و لایعلی علیه» ۵۱۲
- بررسی قرائن مذکور بر اطلاق روایت «الاسلام یعلو و لایعلی علیه» ۵۲۵
- افراط و تفریط در مسأله ۵۲۷
- نظر نهایی در مورد سعه‌ی روایت «الاسلام یعلو و لایعلی علیه» ۵۳۱
- بررسی اولویت عدم جواز بیع مصحف به کافر نسبت به بیع عبد مسلم به کافر .. ۵۳۲

کتاب‌نامه

پیش گفتار

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

این مجموعه مشتمل بر دزوش خارج فقه فقیه گران قدر حضرت آیت الله سید محمد رضا مدرّسی طباطبایی یزدی دامت برکاته در مباحث قمار، قیادت، قیافه، کهانت، مدح من لا یشحق المدح، نجش، نمیمه، نوح بالاطل، هجاء المؤمن و هجر است که بر طبق حروف الفبائی است بعد از کتاب غیبت منتشر می شد ولی به خاطر آماده نبودن آن به تأخیر افتاد و به جای مقالات فقهی (۴) با شماره‌ی (۱) خدمت فضلاء و محققین ارائه می شود. همچنین مبحث بیع مصحف به خاطر رعایت تناسب حجم کتاب ضمیمه‌ی این مجلد شد.

امید است این مجلد نیز افزوده‌ای بر ذخیره‌ی فقہ شیعه گردیده و بر غنای آن بیفزاید و مورد رضای ولی الله الاعظم حضرت حجة بن الحسن المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف قرار گرفته و خداوند متعال آن را به خوبی بپذیرد.

در پایان از همّت شاگردان معظم له حجج اسلام عبدالله امیرخانی در تقریر متن، جواد احمدی در ویرایش و استخراج منابع و روایات و محمد رضا مرادزاده در پیاده سازی اولیه‌ی

فایل‌های صوتی به متن و و دیگر عزیزانی که به نوعی قبول
زحمت کردند سپاس‌گزاری می‌شود و از خداوند متعال توفیقات
بیشتر حضرت استاد و سلامتی ایشان را در سایه‌ی پرمهر ولی
عصر عجل الله تعالی فرجه برای احیاء و گسترش تراث فقهی ائمه‌ی
اهل بیت علیهم‌السلام خواستاریم.

گروه فقه موسسه‌ی پرتو ثقلین

www.ketab.ir